

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus VI. De quibus rebus pacisci liceat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

rogare pacto inito cum Rectore Ecclesiæ de non sepeliendis ejus Parochianis in Ecclesia sua, cæteroquin privilegiata, c. *pactum, de pact. in 6.*

1578. Ex his sequitur 1. non solum illicitum, sed etiam invalidum esse pactum, præjudicans juri alterius, non consentientis (c. *plerique, de pactis*) præsertim juri publico ex n. priori; & juri Ecclesiæ, c. *plerique cit.* hinc irritum est pactum in præjudicium juris Ecclesiæ Parochialis; hoc enim est debitum Ecclesiæ Parochiali, c. *fin. de Parochijs.* Sequitur 2. pactum, quod ineunt Clerici v. g. elocantes domum, vel vineam, ut sibi solvantur decimæ, alioquin debitæ Parochiali Ecclesiæ, irritum esse; quia tale pactum est in Ecclesiæ Parochialis præjudicium; unde Parochus eas potest repetere, vel actione personali contra Parochianos, qui eas persolverunt; vel reali contra eos, qui acceperunt; habetur *cit. c. plerique*, & apud Pirhing, *de pact. §. 3. num. 6.*

Sequitur 3. quodd, quamvis quilibet fidelium possit sibi eligere sepulturam in qualibet Ecclesia, habente jus sepeliendi, etiam non Parochiali (c. *1. de sepulturis*) pactum tamen, quo obligetur habere sepulturam in alia, quam Parochiali, esse nullum ex c. *plerique cit.* quia est in præjudicium Ecclesiæ Parochialis, consequenter non valet. Si autem Religiosi, qui pacto renuntiârunt suo privilegio (ut dixi n. priori) post hoc impetrent novum ejusmodi privilegium, recipiendi ad sepulturam quoscunque volentes: non valet adversus pactum initum, nisi ejus in tenore privilegij mentio fiat, quia Pontifex in concessione privilegiorum non vult agere in præjudicium tertij, nisi quantum exprimit. Pirhing *cit. §. 3. n. 10.*

ARTICULUS VI.

De quibus rebus pacisci liceat?

1579. **R**esp. licitum esse pacisci de qualibet re honesta, consistente in commercio humano, sive præsentem, sive absentem, sive etiam futuram, & non existentem, modò sit pacifcentium propria (nam res, aut jura aliorum in pactum utiliter deduci non possunt, nisi juxta dicta n. supr.) & possibilis; quia nemo potest ad impossibile obligari,

Tom. I.

Reg. nemo, de Reg. jur. in 6. sive sit impossibile de facto, v. g. ut quis non moriatur; sive de Lege. Sic impossibile dicitur, quod jure, licet solum humano, nobis sub culpa prohibitum est, ut notat Pirhing *de pact. n. 26. ex c. faciat 22. q. 2. junct gloss. V. quod potest. & L. filius, ff. de conditionibus institutionum*, ibi: *quæ contra bonos mores fiunt: ne facere nos posse, credendum est.* Hinc juramentum super tali re præstitum, omnino irritum est, c. *ad nostram, de jurejurand.*

Hinc sequitur 1. pactum, in præjudicium juris alieni, irritum esse; quia jure naturali prohibitum est lædere jus alienum; 2. pactum Clericorum in præjudicium cultûs Divini, irritum esse, ex eadem ratione, Layman in c. *ex parte Constit.* quia est contra eorum vocationem; & cultus Dei est juris publici, cui non derogatur pactis privatorum; quod verum est, licet ejusmodi pactum à Papa confirmetur, arg. c. *ex parte*; quia confirmatio data *in forma communi*, non dat valorem actui, c. *cum dilecta, de confirm. utili, & c. 3.* pactum, etiam juratum, de hæreditate viventis, si absque illius consensu fiat, irritum esse, L. *ult. c. de pact.* Layman in c. *quoniam, de Constitut. n. 7.* ubi ait: *prædictam legem irritantem, esse talem non per rescissionem, vel impedimenti oppositionem: sed interpretationem, & declarationem.*

Ubi obiter not. legem irritantem, seu ipsum irritare, tripliciter sumi, 1. cum actus aliquis rescinditur; 2. cum impedimentum opponitur, quo stante res non fit validè; aut certa forma actûs præscribitur, qua non servata nulliter celebratur, 3. cum lex actum gestum declarat ex alio jure, vel capite, nullum esse. Lex irritans, primo, & secundo modo sumpta, nisi exprimat, non extenditur ad præterita; quia pacta, & contractus æstimari debent secundum leges, & consuetudines, *eo tempore vigentes*, quo initi sunt; tum quia contrahentes de futuris, & supervenientibus, cogitare non poterant; tum denique, quia jure, per contractum acquisito, privati non debent. Aliud est de lege irritante solum *per declarationem.* Nam hæc extenditur etiam ad præterita, ut notat Layman *cit. n. 6.* quia, qui jus declarat, non de novo condit; sed, quod ante

Ff ff

posi-

positum est, denuntiat, L. 19. L. *heredes palam*, §. *si quid de Testament.* ubi dicitur: *qui declarat, nihil tunc dat, sed datum significat.*

2581.

Sequitur 4. contractum usurarium irritum esse; quia servari non potest citra peccatum; quod verum est, licet confirmetur à Principe ex certa scientia, vel cum causæ cognitione suppleat defectum actûs ortum ex jure humano positivo, c. *sicut*, *cit.* & ideo ad valorem contractûs non proficit ea Principis confirmatio, vel sublatio defectûs ex jure humano; si laboret etiam alio, ex jure naturali, vel Divino, ut contingit in contractu usurario. Sequitur 5. omnem pactionem simoniacam irritam esse; cum non sit de re licita, & honesta; sed impossibili lege, tum Divinâ, tum humanâ, c. *pactiones*, de *pacf.* omnis autem pactio circa Spiritualia, vel eis annexa pro aliquo temporali, semper continet labem simoniæ, c. *quæsitum*, de *rerum permutat.* Hinc irritum est pactum, quo aliqui privata conventionem, sine Superioris auctoritate paciscuntur, ut una pars, jure, & lite beneficij v. g. quod habet, cedat; altera verò temporale quid offerat; quia videtur simoniacum, c. *cum pridem*, de *pacf.*

Ubi autem intercedit solum simonia juris humani, & illa transactio fit auctoritate Superioris, valida est pro foro externo; licet aliquid temporale detur; non quidem pro jure dubio, cum Spirituale sit; sed expensis in litem factis, arg. c. *nisi essent*, de *prabend.* vel in sustentationem cedentis, vel ob bonum pacis, dubium litis eventum, aut redimendam vexam; ita Layman *oper. mor.* l. 4. tr. 10. c. *ult.* n. 59. imò, si hac ratione detur aliquid temporale in casu proposito, existimo licite fieri in foro conscientie; quia c. *cum pridem*, videtur procedere solum ex præsumptione simoniæ; præsumptio autem cedit veritati. Qui autem totum beneficium cessit, non servato per cessionarium pacto, potest suum beneficium repetere; & hoc ei reddi debet, si cessio facta est in manu Superioris, *cit.* c. *cum pridem.*

2582.

Sequitur 6. irritum esse pactum de succedendo post mortem Prælati, vel beneficiati; quia iniquum est, & SS. Canonibus repugnans. Ecclesiæ enim, & beneficia, non per hæreditariam quasi successionem,

sed canonicam electionem, vel institutionem obtineri debent non prius, quam vacent, c. *accepimus*, de *pacf.* c. *transmissa*; & c. *ad extirpandas*, de *fil. Presbyt.* c. 2. de *concess. prabend.* c. *Apostolica*, 8. q. 1. in his tamen, quia sunt juris humani, dispensare potest Pontifex, Pirhing de *pacf.* n. 21. Sequitur 7. irritum esse pactum, quo quis, ut in Ecclesia, vel beneficio instituat, promittit pensionem annuam, vel augmentum pensionis antiquæ se solviturum, c. *cum Clerici*; de *pacf.* quia intervenit vitium simoniæ. Et hoc procedit non tantum de pensionis augmento, quæ prius legitima Episcopi auctoritate de tali Ecclesia solvi consuevit (præsertim si pactum antecedit collationem, vel institutionem) sed etiam de pacto propria auctoritate Clerici, majorem pensionem solvendi; sic Abbas hic n. 1.

Not. autem 1. quamvis in *cit.* c. dicatur, Clericum, qui tali pacto beneficium consecutus est, adeptâ taliter Ecclesiâ spoliandum esse, non posse intelligi textum tanquam solum irritantem, *duntaxat rescindendo*; quia cum simoniacum sit pactum, ipso jure nullum est ex *num.* 2581. quod verum est, si pactum antecesserit, si factum sit in ipsa collatione. Not. 2. si pactum fuit jam post collationem, non posse dici simoniacum; quia sic jus spirituale obtinuit sine promissione rei temporalis: quia tamen Ecclesiam constituit censualem contra juris prohibitionem (c. *prohibemus*, de *censibus*) peccat, & puniri debet; sic Abbas in c. *cum Clerici*, n. 2. Not. 3. posse quidem Episcopum, cum consensu Capituli beneficium vacanti (auctis ejus redditibus) pensionem imponere, vel antiquam augere; sed non in ipsa collatione; quia periculum est pactionis simoniacæ, si solutio pensionis in commodum Collatoris directè, vel indirectè cedat, ut patet ex c. *unic.* *Ut Ecclesiastica beneficia* Layman *cit. lib. tr. 2. c. 18. nu. 4.*

2583.

Sequitur 8. omne pactum, quod observari non potest sine detrimento animæ, vel periculo æternæ salutis, irritum esse. Sic enim non est de re honesta, & licita. Et secundum leges etiam civiles, pactum rei turpis, & impossibilis de jure, aut facto, nullam obligationem inducit; ita Greg. IX. c. *pactiones*, de *pacf.* L. *pactum*, c. *de*

C. de collat. Hinc generaliter pacta, quæ contra leges, vel bonos mores fiunt, nullam vim habent, L. *generaliter, de verbor. obligat. l. pacta, C. de pact.* Sed hoc intellige, si lex sit irritans *impediendo*, ut notat Sanchez *lib. 3. de matr. D. 5. nu. 4.* apud Portel. *quest. regul. p. 1. casu 13. n. 2.* non autem merè prohibendo, nisi sit pactum de aliquo futuro, cui lex resistit; illud prohibens sub culpa. Nam ad peccatum non datur obligatio. Not. præterea, pactum rei *perpetuò impossibilis de facto*, non obligate; hic enim locum habet regula *c. nemo, de reg. jur. in 6.* si verò sit impossibilis solum *ad tempus*, sublato impedimento, pactum tenet; Pirhing, *de pactis n. 26.* his præmissis:

3584. Quæres 1. an obliget pactum ob turpem causam? Resp. tamen si pactum ob turpem causam, antequam opus, de quo pactum est, præstetur, non obliget, cum sit de re turpi, & illicita: satis tamen probabile esse, quòd præstito opere turpi, is, qui implevit, licet petat rem promissam, vel prius acceptam retineat; & promissor obligetur dare; quia sic pactum citra peccatum impleri potest; sic *D. Th. 2. 2. q. 62. a. 5. ad. 2.*

3585. Quæres 2. an obliget pactum liberorum cum parentibus, quo accepta dote, vel legitima renuntiant hæreditati? Resp. *quamvis cit. Lex pactum, C. de Collat.* improbet pactum filiarum cum Patre, dum nuptui tradebatur, quòd dote contenta nullum regressum ad paterna bona habeat, ut dicitur *c. quamvis, de pact. in 6.* Si tamen tale pactum juramento, nec vi, nec dolo præstito, ab eadem firmatum sit, omnino servandum esse; quia juramentum præstitum super actu, in favorem jurantis à jure civili irritato, absque vi, & dolo, ac alterius præjudicio, quod citra peccatum servari potest, servandum est, ut dicitur *c. quamvis, & c. cum contingat, de jurejurando*; intellige tamen, si aliunde validum sit.

Hæc resolutio procedit 1. si pactum (quo renuntiat paterna hæreditati) factum sit, dum filia nuptui tradetur, sive post, sive ante nuptias, & constitutam dotem 1. quia etiam hic ratio decisionis (nimirum *reverentia juramenti*) locum habet. Et propter hoc idem dicendum est de juramento filij, vel aliorum consan-

Tom. I.

guineorum; esto in textu solum de filia sit sermo. Nam *filia* ibi ponitur solum exempli gratia; quia ratio decisionis est communis omnibus hæredibus necessarijs, sive descendentes, sive ascendentes sint; imò locum habet etiam in casu hæreditatis, etiam fraternæ; ita Pirhing. *cit. nu. 30.* Procedit 2. de pacto minorum 25. annis, modò puberes sint. Nam & hi ligantur ex pacto jurato; secus impuberes, licet pubertati sint proximi, & capaces doli. Nam hi ob imperfectam ætatem ex illo non obligantur *civiliter*, quò minus restitutionem in integrum petant, & absolvantur. Colligitur ex authent. *Sacramenta impuberum, C. si advers. vendit.*

Sed quid, si filia ignoravit pactum, de quo agimus; jure civili esse reprobatur. Resp. adhuc teneri; quia per hoc consensus jurantis non impeditur; Covarruvias *in c. quamvis, p. 2. in relection. 3. n. 5.* quod verum est de filia, etiam nondum emancipata. Nam ex causa dotis potest fieri pactum inter Patrem, & filiam familias etiam jure civili, ut notat Covarruv. *cit.* Et licet hoc pactum juratum fiat eo tempore, quo filius, vel filia religionem ingreditur, adhuc tenebit *ex vi juramenti*. Unde Monasterium, emissa deinde professione, non succedit ejus loco in paternam, vel aliam hæreditatem, cui filia prius pacto jurato renuntiavit. Quia non succedit nisi ex jure, & persona professa; sed hæc ante professionem, ubi adhuc renuntiare potuit, se illo jure abdicavit, & consequenter in Monasterium non transtulit; sic Covarruv. *p. 3. q. 2. nu. 3.* quod intellige, sic renuntiatio sit spontanea; non, si coacta (ut sæpe fit) parentibus liberos suos, ex practicata tali renuntiatione, Religioni dantibus.

3586. Quæres 3. an dicta procedant etiam in casu, quo post tale pactum aucta sunt bona Patris? duplicem sensum potest habere quæstio; primò, ut juramentum se extendat solum ad bona, ex quibus tunc existentibus dos desumpta est; 2. ut etiam ad ea, quæ postmodum acquiruntur; quo posito: Resp. ad quæst. mulierem, quæ juravit, quòd velit esse contenta dote, quam accepit *secundum vires bonorum tunc existentium*, ex illis nihil posse exigere, etiam si postea aucta sint; bene tamen *ex augmento*, nisi etiam expressè hæc renun-

ff ff 2

renun-

renuntiaverit. Nam jurata renuntiatio ad plius non obligat, quam renuntiatum fit. Covarruv. cit. §. 1. n. 2. Et quamvis aliàs donatio revocetur propter supervenientiam liberorum, renuntiatio tamen hereditatis jurata non revocatur, etiam si postea liberos acquisiverit: Covar. §. 3. n. 8. Et hæc constitutio c. *quamvis*, obligat etiam Laicos; nam & hi, *ratione juramenti*, sortiuntur forum Ecclesiasticum, adeoque cogi possunt ad observantiam juramenti; cum hic agatur de vitando peccato. Unde & Judices Laici, secundum hunc Canonem, in suo foro procedere debent, ut dicitur in c. 2. *de jurejurando*, in 6. quod universaliter verum est in omnibus canonibus, ubi periculum est animarum. Sed:

2587.

Quæres 4. an hæc renuntiatio jurata valeat etiam in casu, quo renuntians nullam prius portionem, vel dotem accepit à Patre? R. illam constitutionem in dicto casu locum non habere; quia vis constitutionis est, ut obligetur, *dote accepta*; ergo si nullam dotem accepit, habet regressum ad bona Patris perinde, ac si pactum illud non fuisset juratum; dos enim succedit loco alimentorum. Unde sicut juri alimentorum renuntiari non potest, sic nec juri dotis; ita Gail. lib. 2. *observ.* 147. n. 13. excipe, nisi aliunde habeat, aut habere possit alimenta suo statui competentia; tunc enim non debentur à parentibus.

2588.

Quæres 5. quid dicendum, si pactum sit extortum, dolo, vi, metu, vel callida persuasione Parentum, aut aliorum. Resp. pactum vi extortum, sicut & juramentum, defectu voluntarij, nullum esse; sicut etiam, si dolo, causante ignorantiam, vel errorem circa substantiam pacti. Ubi vero intervenit dolus, vel metus non tollens voluntarium sufficiens ad juramentum, pactum quidem servandum est propter reverentiam juramenti; Judex tamen eum, in cujus favorem juratum est, cogere potest, ad illud relaxandum, & in ejus defectu ipse relaxare; quia potest læso compellere, ut læso compenset damnum, reponendo eum in statum veterem.

2589.

Quæres 6. quid, si Pater tali filio, supposita ejusmodi renuntiatione jurata, nihilominus aliquid testamento reliquisset, vel in vita donasset? seu, quod idem est,

an supposito filia pacto jurato; quòd velit contenta esse dote accepta, vi hujus prohibeatur aliquid exigere de sibi legatis, vel sponte postea donatis à Patre? R. negativè cum Gail. lib. 2. *observ.* 148. n. 11. quia pactum juratum *de non petenda hereditate*, quod in præsens ponimus, non extendit se, nisi ad casum *necessariæ successionis*; non autem *legati*, vel *donationis gratuita*.

2590.

Quæres 7. quid si tale pactum, vel renuntiatio facta esset non sic simpliciter, ut *Patri liberum esset disponere de illis bonis*, sed in expressum, vel tacitum favorem v. g. *Fratrum, autijs deficientibus, aliorum cognatorum lateralium*? R. quòd in eo casu, deficientibus illis, quibus favere cupiebat, filia licitè, validèque succedat tam ab intestato, quam ex testamento; quia sic cessat causa principalis illius pacti, scilicet favor eorum, quorum causa pactum est initum; ita Covar. cit. §. 3. n. 4.

2591.

Quæres 8. quid si de hoc ipso dubium fit? Resp. in tali dubio renuntiationem interpretandam esse cum minimo præjudicio renuntiantis. Nam renuntiationes, *de non succedendo*, sunt odiosæ, & stricti juris. L. *pactum*, 3. *de collat.* & ideo ultra casum expressum extendi non debent.

2592.

Quæres 9. quid dicendum, si filius, vel filia renuntians supervixit parenti? R. in eo casu non solum filium, vel filiam, sed etiam liberos eorum, & hæredes, excludi ab hereditate, cui sic renuntiatum est; quia tunc urget c. *quamvis*; & hæredes ipsius non possunt avo succedere, nisi vi juris, quod habet Mater; sed hæc in dato casu jus nullum habet; excipe tamen, nisi persona renuntians, vi talis pacti, esset enormiter, & multum ultra dimidium læsa. Tunc enim non obstante renuntiatione, etiam juratà, potest petere juramenti relaxationem, & restitutionem in integrum. 1. quia non præsumitur in tantam læsionem consensisse jurans, nec de illa præcogitasse; 2. quia ex enormi læsione præsumitur dolus, & comparatur dolo vero, seu proposito, sine quo re ipsa fieri non potest enormis læsio; Abbas in c. *cum contingat*, *de jurejurando* n. 23.

2593.

Quæres 10. quid si prius obiit, quam Parens? Resp. quòd Molina *tr.* 2. *de Jure & just. D.* 579. n. 14. doceat, etiam eo casu liberos, & hæredes filia, quæ jura-

to pacto renuntiavit hereditati paternæ, jure successionis carere; sed contrarium videtur probabilius, etiam sine relaxatione juramenti; quia nec prohibentur juramento Matris (cùm ejus obligatio sit tantùm personalis) nec vi pacti. Quia pactum jure naturæ irritum appositione juramenti non confirmatur in ratione pacti, seu contractus, ut diximus à nu. 2568. in ejus contrariò supposito procedit resolutio Molinæ; & aliunde impedimentum, vi cujus Mater carebat in actu secundo jure succedendi, nimirum juramentum, ejus morte tollitur; ergo.

Verùm, etsi hoc rectè dicatur sub terminis propositis; tenenda tamen est sententia Molinæ, quando pactum sic est juratum, ut paciscentibus sit *instar legis perpetuò valituræ*. Tunc enim obligatio juramenti taliter emissi non est merè personalis; sed instar legis annullantis omnè jus in id deinceps, super quo tale pactum ininitum est, æque, ac si lege Superioris, inhabilitante ad aliquam super eo præteritionem, jus illud, ejusmodi pacto cessum, legitimè ablatum esset.

394. Quæres 1. an valeat pactum affirmativum de succedendo, quo scilicet Titius Cajo promittit, quòd ipsum velit hæredem nominare? R. jure civili non valere: L. pactum, & L. fin. C. de pact. nec etiam per appositum juramentum sic convalescere, ut, ex vi talis pacti, promissario detur actio ex *justitia*; quia censetur contra bonos mores propter annexum periculum non ex objecto, sed subiecto, nimirum vitio cupiditatis bonorum temporalium, præbendi ansam machinandi mortem promittenti; quod bono communi grave incommodum est; ita Covar. in c. *quamvis*, p. 2. §. 1. n. 8. & p. 3. *initio*, n. 2. Gail. lib. 2. *observ.* 125. nu. 2. Layman, lib. 4. tr. 3. c. 8. n. 4. & in c. *quamvis*, de pact. n. 2. excipe pacta gentilitia familiarum, quæ ex usu recepto, præsertim Germaniæ, inter illustres familias fiunt in defectu Successionis. V. Pirhing, de pact. §. 40. n. 34. *in fin.*

395. Dices 1. ergo si non obstante tali promissione jurata Titius alium à Cajo hæredem instituat, non erit perjurus? R. N. illatum; quia esto non ligetur *vi pacti*, ligatur tamen *vi juramenti*; hinc, ut licitè agat, priùs petere debet relaxationem juramenti. Dices 2. ergo in tali casu in-

stitutio alterius erit invalida, & Cæjus contra ipsum, aut ejus hæredem habebit actionem; nam ex pacto promissario, & negativo nascitur actio, ut dictum est; ergo etiam ex affirmativo, de succedendo. R. N. totum illatum; quia talis dispositio nullo jure irritatur; & patitas non tenet, quia, quòd in primo casu detur actio, est, quòd juramentum sit de re, non præbente ansam machinandi mortem; in secundo autè casu juramentum non est tale.

Instabis: ergo nec valebit juramentum, cùm sit de malo opere patrandò sed negatur illatum; aliud enim est juramentum esse *illicitum*, aliud *ipsum esse de re illicita, & mala*. Illud sæpe parit obligationem; secus istud. Unde cùm dicitur: *juramentum contra bonos mores præstitum non obligat*, intelligendum est, quando ipsum est *de re illicita*; Suarez hic lib. 2. c. 35. nu. 3. Sanchez, l. 3. c. 9. n. 13. Hinc, si lex, contra cujus prohibitionem juratur, non obligat sub culpa, semper obligat, tale juramentum ex vi religionis; Layman *cit.* num. 7. Unde not. quòd humanæ leges prohibentes, vel infirmantes pactiones, quarum finis proximus est *commodum paciscentium*, non soleant eos obligare sub culpa; secus, si finis proximus sit *bonum Reipublicæ*; talia enim pacta contra *has leges*, etiam jurata, non obligant; cùm sint de re illicita, & contra jus publicum; secus illa; sic Layman *cit.* excipe, *nisi honestari possint*.

296. Ex hoc colliges 1. etsi Princeps Catholicus peccet, absque maxima necessitate in sua provincia hæreticis permittendo, aut promittendo exercitium publicum: postquam tamen publicà, & juramento confirmatà fide pollicitus fuit, eum obligari ad servandum; quia quæ non ita intrinsecè mala sunt, quin aliquà ratione cohonestati possint, hac ipsà juramenti circumstantià cohonestantur; ita Layman l. 4. tr. 3. c. 7. n. 3. *in fine*.

Colliges 2. si pactum turpitudinem contineat ex parte exigentis, vel acceptantis, illud juramento non vestiri, consequenter actionem non dari; Molina, tom. 1. l. 2. d. 149. §. *quatuor*; Sanchez de Matr. l. 4. d. 20. n. 5. & lib. 3. *moral.* c. 12. Idem dic de pacto per vim, vel metum extorto; Layman *cit.* c. 8. n. 2. consequenter à parte remittendum esse, vel à Superiore rela-

relaxandum. Hoc enim exigit innocentium defensio, & tranquillitas Reipublicæ, & ne quis ex iniquitate sentiat commodum. Juramento autem sic soluto, cessat ejus obligatio etiam quoad DEUM. Omne enim juramentum promissorium, tacitam habet conditionem, nisi promissarius obligationem remittat, vel legitimus Judex ex justa causa rescindat; Sanchez l. 3. moral. c. 22. num. 15.

Colliges 3. quod actus gestus, contra prius juramentum, validus quidem sit; sed illicitus, si pendet à mera facultate agentis; sic matrimonium de præsentem, initum contra priora sponsalia, etiam jurata, valet; c. sicut, de Sponsal. Azor p. 1. mor. instit. l. 11. c. 6. q. 3. Ferdinandus Rebelus p. 2. de Just. l. 1. q. 9. n. 13. Not. autem, quod juramentum aliud sit, per se stans; aliud confirmatorium actus, cui adjicitur: illud solum obligat ex virtute religionis, istud præterea facit, ut ex actu, cui adjicitur: aliàs, & de se invalido nascatur alia quædam obligatio vel saltem actio.

Advertendum tamen, quod juramentum promissorium, adjectum promissioni, restringi debeat juxta materiam actus, supra quem cadit. Nam accessorium sequitur naturam sui principalis, Reg. 24. de Reg. Jur. in 6. nec jurans præsumitur, se aliter voluisse obligare; Castropalaus tom. 3. l. 14. D. 2. de Juram. p. 14. hinc easdem conditiones, vel restitutiones recipit, quas de Jure, vel consuetudine habet actus promissionis, cui juramentum adhæret; Tamburinus in decal. l. 3. c. 3. §. 4. n. 3. Promissio autem communiter habet quatuor conditiones generales 1. si potuero, intellige licite; 2. si Superior legitime non contradicat; 3. si res non fuerit notabiliter mutata; 4. si promissio fuerit acceptata, aut non remittatur à parte. Not. verò, non esse idem, juramentum esse validum, & juramentum esse confirmatorium actus, ei tribuendo valorem v. g. in ratione pacti. Primum enim habet, quandocumque servandum est, propter honorem DEI; esto ei, in cujus favorem fit, nullum jus pariat; contractum autem de se nullum juramento non confirmari, constat ex dict. n. 2568.

quamvis nihilominus servari debeat, ut dictum est n. cit.

* * *

ARTICULUS VII.

De Confirmatione pacti per Superiorem.

INC. quoties, de pactis, habetur, conventiones, & pacta, quæ v. g. fiunt in Ecclesijs, per consensum Pontificis, & ratihabitionem postea præstitam, confirmari. Sermo non est de pactis jure naturæ irritis (hæc enim nulla humana autoritate convalescere possunt) sed aliquo saltem modo validis, spectato jure naturali; Layman in cit. c. quoties: sed in hac re nihilominus distinguendum est. Nam pactum subditorum, sine consensu Superioris initum, & nullum, jure scilicet duntaxat humano, vel requirit eum consensum Superioris ad substantiam actus in initio, vel solum per accidens? Tunc autem requiritur ad substantiam, cum peritur per modum auctoritatis, & licentiæ; secus, si solum per modum simplicis consensûs. Si requiritur secundo modo? pactum statim in principio valet, & per consensum Superioris postea præstitum, confirmatur; sic enim nihil deerat in initio ad substantiam actus: si verò requiritur primo modo? pactum per præstitam postea Superioris ratihabitionem non valet pro tempore actus gesti sine tali consensu, propter rationem oppositam.

Exemplum habetur in Tutore, qui licet auctoritatem præstet, post contractum à pupillo initum; per hoc tamen eum non confirmat, L. obligari 9. §. Tutor ff. de Auctor. Tutor. Excipe, nisi ratihabitione æquivalet mandato. Tunc enim fictione juris retrotrahitur ad diem actus gesti, & perinde valet, ac si in principio actus adfuisset consensus, & mandatum Superioris, per Reg. 10. de Reg. Jur. in 6. tunc autem æquivalet mandato, cum rem sine mandato nostro, sed nomine nostro gestam, approbamus, c. cum quis, de sent. excom. in 6.

Fictio juris eo fine inventa est, ut suppleat defectum veritatis; hinc definitur, legis adversus veritatem, in re possibili, ex justa causa dispositio; unde in iis casibus, ubi locum habet, quoad certos effectus tantum operatur dispositione juris, quantum veritas. Adhibetur non solum Jure Civili, sed etiam Canonico, teste Joanne Sirei-

2597.

3599

2598.